

**ZAGRABIENSIA -
Zavičajna zbirka Gradske knjižnice u Zagrebu**

ZAGRABIENSIA - Local collection of the Zagreb City Library

Dubravka Petek
Knjižnice grada Zagreba
dubravka.petek@kgz.hr

UDK /UDC **027(497.521.2)**
Pregledni rad / Review article

Broj
bibliografske
jedinice

289

Sažetak

Ovaj rad ukratko prikazuje historijat zavičajne zbirke Zagrabiensia, strukturu i uređenost njezina fonda, smještaj i opremljenost te današnju djelatnost zbirke koja uvažava i uključuje suvremene digitalne tehnologije. Prikazano je i nekoliko izabranih primjeraka posebno vrijedne građe.

Ključne riječi: Zagrabiensia, zavičajna zbirka, Gradska knjižnica, Zagreb

Summary

This paper briefly presents the history of the local Zagrabiensia collection, the structure and arrangement of its fund, its accommodation and equipment, as well as the current activity of a collection that recognizes and incorporates contemporary digital technologies. The paper presents several pieces of highly valuable material.

Keywords: Zagrabiensia, heritage collection, public library, Zagreb

Uvod

Osvješćivanje vlastita kulturnog identiteta preduvjet je za dijalog s drugim kulturama. U tome smislu donesena je, početkom 1996. godine, na Generalnoj sjednici Parlamentarne skupštine Vijeća Europe Preporuka 1283. o povijesti i učenju povijesti u Europi. Baštinske ustanove, u koje spadaju i knjižnične zavičajne zbirke, u velikoj mjeri mogu pridonijeti toj zadaći.

Slavko Dakić u svojoj knjizi *Zavičaj i amen*, opisuje zavičaj kao egzistencijalni prostor. Također govori o urbanom trajanju i urbanom dostojanstvu Zagreba kao i njegova povijesnog, kulturnog i graditeljskog kontinuiteta. "To 'dugo trajanje' Zagreba, brojnošću i gustoćom obilježja kulture i povijesti, od pretpovijesti do naših dana, pokazuje Zagreb kao osobito vrijednu, raznoliku i bogatu povijesnu sredinu... Zagreb je pravi primjer, ne grada bogatog baštinom, već grada – baštine."¹

Zavičajna zbirka Zagrabiensia čuvar je knjiga i drugih dokumenata koji svjedoče o tome dugom trajanju grada Zagreba. Dragocjen je izvor za proučavanje svih aspekata povijesti grada. Međutim, ona je i sama dijelom te kulturne baštine i svjedokom pisane i tiskane kulture grada.

Korištenje suvremenih tehnologija u smislu izrade elektroničke baze podataka, elektroničkih inventarnih knjiga, mrežnih kataloga i digitalizacije građe, uvelike olakšava dostupnost podataka o građi zbirke te omogućava uvid u konkretne jedinice građe preko posebnoga portala *Digitalizirana zagrebačka baština*.

Povijest zbirke

Tijekom više od stotinu godina svojega postojanja, zbirka Zagrabiensia mijenjala je opseg i sadržaj svojega fonda, lokacije i način poslovanja, ali ne i matičnu ustanovu u čijem se okrilju nalazi od svojega utemeljenja do danas: Gradsku knjižnicu u Zagrebu.

7. prosinca 1907. godine Družba Braće Hrvatskoga Zmaja – Emilij Laszowski, Velimir Deželić i Stjepan Širola – utemeljili su Knjižnicu slobodnoga i kraljevskoga glavnog grada Zagreba (danas Gradska knjižnica), Gradski muzej (danas Muzej grada Zagreba) i

---

¹ Dakić, Slavko. *Zavičaj i amen*. Zagreb : Horetzky, 1994.

Arhiv slobodnoga i kraljevskoga glavnog grada Zagreba ((danas Državni arhiv u Zagrebu)).²

U to vrijeme Zagreb je glavni grad Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, u sastavu Austro-Ugarske Monarhije. Iso Kršnjavi, koji je u to vrijeme u zagrebačkome gradskom zastupstvu zastupnik u kombiniranome građevno-gospodarskom odboru, nastavlja provoditi, zajedno s Hermanom Bolléom, svoje urbanističke vizije i modernizacijske građevne intervencije, a mišljenja Zagrepčana o tim zahvatima u velikoj su mjeri podijeljena. Jedan od tih planiranih zahvata posredno je utjecao i na odluku o utemeljenju Gradske knjižnice; želeći spasiti Kamenita vrata, koja su tadašnji urbanisti željeli srušiti, članovi Družbe Braće Hrvatskoga Zmaja predlažu Gradskom poglavarstvu da se u kuli iznad tih srednjovjekovnih gradskih vrata smjesti knjižnica. Zamisao za utemeljenje Gradske knjižnice već je otprije postojala, ali je mogućnost odluke o rušenju Kamenitih vrata ubrzala inicijativu Družbe. Gradsko poglavarstvo na čelu s gradonačelnikom Milanom Amrušem prihvaća zamisao, a prvi ravnatelj Gradske knjižnice postaje dr. Velimir Deželić. Emilij Laszowski ravnatelj je Gradske knjižnice od 1908. godine.³

Prema inicijalnome razgraničenju fondova Gradske knjižnice i Muzeja grada Zagreba, bilo je zamišljeno da muzej prikuplja predmete, a knjižnica tiskanu građu.⁴

Naši su utemeljitelji već na samome početku osmislili tri zbirke starih i rijetkih knjiga te počeli izdvajajati knjige za njih: Zagrabiensiu, Croaticu i Raru. Zbirka Zagrabiensia prikupljala je i pohranjivala najstarije tiskane knjige s područja Zagreba, Croatica sa širega hrvatskog područja, a Rara iz cijele Europe.

---

² Širola, Stjepan. Družba "Braće hrv. Zmaja" : godišnji prikaz : čitan u glavnoj skupštini dne 29. travnja 1908. Zagreb : Družba Braće hrv. Zmaja, 1908., str. 24-26.

Širola, Stjepan. Naš kulturni rad : (1908.-1909.) : Godišnji prikazi "Braće Hrvatskoga Zmaja", Zagreb : Družba Braće hrv. Zmaja, 1910., str. 8-9.

Izvješće gradskoga poglavarstva o sveopćoj upravi slobodnoga i kralj. glavnoga grada Zagreba : Zagreb godine 1907. U Zagrebu : Knjigotiskara i litografija C. Albrechta (Maravić i Dečak), 1908., str. 17-18.

Zapisnici skupština zastupstva slobodnoga i kralj. Glavnoga grada Zagreba držanih u godini 1907. Zagreb : Tiskarski i litografski zavod C. Albrechta (Maravić i Dečak), 1907. Str. 47

³ Deželić, Đuro; Dora Sečić; Milovan Petković. Dr. Velimir Deželić stariji (1864.-1941.), Zagreb : Družba "Braća hrvatskoga zmaja", 2002., str. 144-146.

Petković, Milovan. Emilij Laszowski Szeliga 1868.-1949., Zagreb : Družba "Braća hrvatskoga zmaja", 2000., str. 126-144.

⁴ Stilinović, Milica. Knjižnica Muzeja grada Zagreba. // Iz starog i novog Zagreba / [urednici Franjo Buntak... et al.] Zagreb : Muzej grada Zagreba, 1957. Str. 69

1911. godine Izvješće Gradskoga poglavarstva o sveopćoj upravi slobodnoga i kraljevskoga glavnog grada Zagreba bilježi: „Posebne jur 1911. zasnovane zbirke: „Zagrabiensia“ („zagrebački tisci“) pak i „Croatica“ (hrvatske knjige štampane izvan Zagreba do 1835.) znatno su ove godine popunjene. Ima nade, da će se osobito zbirka „Zagrabiensia“ s vremenom tako popuniti da će pružati lijepu sliku zagrebačkog tiskarstva. Kod sabiranja ove zbirke ulaže se najveća pomnja.“⁵

1952. godine počinju se iz općega fonda Gradske knjižnice u posebnu zbirku izdvajati sve knjige, ali i raznovrsna neknjižna građa, koja se sadržajem odnosi na zemljopisnu, povijesnu, etničku, kulturnu, gospodarsku i političku cjelinu Zagreba, a po istim se kriterijima sustavno prikuplja i nova građa.⁶ Kriterij uvrštavanja u zbirku također je i zavičajna pripadnost autorâ gradu Zagrebu – uključeni su autori koji su bilo rođenjem, bilo značajnijim dijelom svojega životopisa vezani uz grad. Time je modificirano izvorno značenje i sadržaj zbirke te je formirana Zagrabiensia kao zavičajna zbirka u modernome smislu.

U zbirku se također i dalje uvrštavaju starije tiskane knjige na području Zagreba, međutim, jedan dio onih najstarijih i najrjeđih prešao je u zbirku Rara, što vrijedi i za fond zbirke Croatica, koja se kao zasebna zbirka potpuno izgubila. Retrospektivnom nabavom zbirka Zagrabiensia i dalje se popunjava vrijednom građom nastalom u zagrebačkim tiskarama prije Ljudevita Gaja, tijekom 18. stoljeća, a to se osobito odnosi na govore i pastirska obraćanja zagrebačkih biskupa i kanonika, tiskane dokumente zagrebačke biskupije te na prigodne tekstove vezane uz pripadnike zagrebačkoga plemstva.

„Zavičajnu zbirku čini prikupljena, sređena i obrađena tiskana građa i drugi nosioci informacija koji se svojim sadržajem odnose na određenu geografsku, političku, etničku, povijesnu, kulturnu i ekonomsku sredinu.“⁷

---

⁵ Izvješće Gradskoga poglavarstva o sveopćoj upravi slobodnoga i kralj. glavnoga grada Zagreba : Zagreb godine 1912. Zagreb Dionička tiskara u Zagrebu, 1913. Str. 108

⁶ Polanski, Diana. Zavičajne zbirke u Hrvatskoj s osvrtom na najveću zavičajnu zbirku Zagrabiensia : diplomski rad, Zagreb, 1994.

Vuković-Mottl, Srna. Zavičajna zbirka. // Upute za poslovanje narodnih knjižnica / uredila Aleksandra Malnar ; <autorice priloga Nada Gomerčić ... et al.> . Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 1996

Podatci su prikupljeni i uvidom u inventarne knjige zbirke Zagrabiensia, inventrne knjige općeg fonda Gradske knjižnice u Zagrebu, te u arhivu Gradske knjižnice u Zagrebu

⁷ Vuković-Mottl, Srna. Zavičajna zbirka. // Upute za poslovanje narodnih knjižnica / uredila Aleksandra Malnar ; <autorice priloga Nada Gomerčić ... et al.> . Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 1996. Str. 113

„Zavičajna zbirka, dio nacionalnoga fonda za određenu sredinu, mora težiti cjelovitosti i mora sačuvati svu građu da bi se osigurali izvori za mnogostruka proučavanja materijalne i duhovne kulture zavičaja.“⁸

U tome je smislu Zagrabiensia, kao zavičajna zbirka grada Zagreba, knjižnična zbirka, ali je, zbog svoje duge tradicije i fonda koji datira od samoga utemeljenja njezine krovne i matične ustanove, ujedno i baštinska zbirka. Baštinska je i zbog sustavne retrospektivne nabave građe, koja dopunjava zbirku vrijednom tiskanom građom koja predstavlja knjižnu baštinu, ali i baštinu tiskane građe u širem smislu na području grada Zagreba.⁹

Zakonski temelji koji danas reguliraju status zavičajne zbirke jesu Zakon o knjižnicama (NN 105/97, NN 5/98, NN 104/00) i Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (NN 58/99). U skladu s time, Gradska knjižnica, kao matična narodna knjižnica grada Zagreba, dužna je prikupljati, pohranjivati i stručno obrađivati tiskanu građu kao i građu na drugim medijima, koja je prema različitim mjerilima vezana uz područje grada Zagreba i predstavlja dokument njegove povijesti i postojanja.

Lokacije zagrabiensie i gradske knjižnice

Zbirka Zagrabiensia promijenila je dosad, zajedno sa svojom matičnom ustanovom, tri lokacije, kako slijedi:

Kula iznad Kamenitih vrata: od utemeljenja 7. prosinca 1907. do 1937. godine

---

⁸ Vuković-Mottl, Srna. Ibid.

⁹ Bodiš, Maja, Dubravka Petek. Povelje zagrebačkih građanskih društava u zbirci Zagrabiensia // Seminar Arhivi, knjižnice, muzeji (18 ; 24 ; Rovinj). Globalno i lokalno, lokalno i globalno - GLOCAL : teorijske postavke, razine opisa, istraživanja, standardi, smjernice, dobra praksa, projekti, programi / [18. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture, Rovinj, 26-28. studenoga 2014.] ; gošće urednice Drahomira Cupar i Alisa Martek Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture, 2014, 18 / ur. Gavranović, Drahomira, Martek, Alisa. Zagreb : Hrvatsko arhivističko društvo, 2015., Str. 61 - 88.

Slika 1. Novinarski dom: od 1937. do 1995.

Slika 2. Starčevićev dom (zgrada na Starčevićevom trgu br. 6, djelo arhitekata Leona Hönigsberga i Julia Deutscha -1895.god.): od 1995. do danas

Slika.3 Današnja lokacija zbirke Zagrabiensia

Na ovoj lokaciji (sl. 3.) zbirka Zagrabiensia danas ima vlastiti prostor od cca 40 m² podijeljen na radnu sobu i spremište. Visina prostora iznosi oko 4 m, a police i ormarići za pohranu smješteni su gotovo do stropa radi veće iskoristivosti prostora. Zirka posjeduje jedan ladičar za pohranu građe koja mora biti smještena u horizontalnome položaju zbog propisa o fizičkoj zaštiti građe posebnih vrsta, te jedan metalni ladičar-sef za pohranu najvrednijih jedinica građe, kao i za građu osjetljivu na svjetlost (stare fotografije i razglednice, koje se pospremaju u pergaminske vrećice zbog svojih kemijskih svojstava).

Fond

Fond Zagrabiensie organiziran je prema vrstama građe i u skladu s tim upisuje se u tri inventarne knjige. Osim vrijedne knjižne građe, fond Zagrabiensie prava je riznica građe posebne vrste. Danas zbirka ima približno 13.800 jedinica knjižne građe, približno 3.000 jedinica grafičke građe (starih razglednica, fotografija i foto-albuma, albuma s fotografijama, grafičkih mapa, planova i nacрта grada, arhitektonskih nacрта) te približno 3.000 jedinica efemerne građe (sitnoga tiska – kazališnih i koncertnih programa, pozivnica, oglasa, letaka, knjižarskih i prodajnih kataloga, osobnih isprava, iskaznica, diploma, plaketa, memoranduma, računa, vrijednosnih papira, osmrtnica, proglašenja, pamfleta, brošura, osobnih isprava, kalendara, plakata naglašeno informativnoga sadržaja, dopisnica, čestitki). Tu je i stotinjak jedinica AV-građe, a osobito je vrijedno istaknuti preko 50 povelja zagrebačkih građanskih društava iz 19. st. i prve polovice 20., koje se ističu, kako svojim grafičkim oblikovanjem, tako i dokumentarno u javnoj upotrebi informativnom vrijednošću.¹⁰

Što se zastupljenosti jezika tiče, najbrojnije su knjige na hrvatskome jeziku, zatim s podjednakim udjelom slijedi građa na latinskome i na njemačkom jeziku¹¹ jer je latinski bio službeni jezik zagrebačke biskupije i kasnije nadbiskupije, a njemački službeni jezik u

---

¹⁰ Bodiš, Maja; Dubravka Petek. Povelje zagrebačkih građanskih društava u zbirci Zagrabiensia // Seminar Arhivi, knjižnice, muzeji (18 ; 24 ; Rovinj). Globalno i lokalno, lokalno i globalno - GLOCAL : teorijske postavke, razine opisa, istraživanja, standardi, smjernice, dobra praksa, projekti, programi / [18. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture, Rovinj, 26-28. studenoga 2014.] ; gošće urednice Drahomira Cupar i Alisa Martek Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture, 2014, 18 / ur. Gavranović, Drahomira, Martek, Alisa. Zagreb : Hrvatsko arhivističko društvo, 2015., Str. 61 - 88.

¹¹ Navod prema uvidu u konkretan fond zbirke Zagrabiensia.

javnoj upotrebi sve do 26. lipnja 1847., kada je Hrvatski sabor proglasio „narodni jezik“ – hrvatski – u svome Zakonskom članku X. diplomatskim, tj. službenim.¹²

U Zagradiensii su, kao kuriozitet, zadržane knjige na njemačkome i francuskom jeziku iz prvih zagrebačkih posudbenih knjižara Emila Hirschfelda, Leopolda Hartmanna i Jacobsa Prettnera. Jezgru fonda Zagradiensie čini tiskana građa od tridesetih godina devetnaestoga stoljeća pa nadalje.

Obrada i uređenost fonda

Građa se obrađuje u UNIMARC formatu, u sustavu Zaki Knjižnica grada Zagreba. Za svaku vrstu građe primjenjuju se odgovarajući standardi. Osobita pozornost posvećuje se normiranju korporativnih autorskih odrednica, tj. izradi korporativnih nadziranih pristupnica – naziva zagrebačkih ustanova i tijela javne uprave. Sva građa dobiva stručne oznake prema UDK sustavu, a u skladu se s tim i signira.

Djelatnost zbirke, organizacija rada i korištenje

Zbirka ima vlastitu tekuću i retrospektivnu nabavu (putem antikvarijata). Korisnik može zatražiti konkretnu jedinicu građe iz zbirke ili naručiti tematsko pretraživanje. Tematsko pretraživanje može se naručiti osobno, dolaskom u radni prostor zbirke, ili popunjavanjem elektroničkog obrasca.

Građa zbirke Zagradiensia zaštićena je i ne posuđuje se, ali se može dobiti na uvid u zbirci ili se čitati u studijskoj čitaonici Gradske knjižnice.

Najmanje jednom godišnje, tj. za Dan grada Zagreba, voditeljica zbirke priređuje studijsku izložbu u auli Gradske knjižnice, a jednom mjesečno postavlja manje tematske izložbe u izložbene vitrine u prostoru ispred zbirke. Te se male izložbe u prilagođenom obliku postavljaju i na mrežne stranice zbirke.

Od 2008. godine zbirka Zagradiensia sudjeluje u projektu digitalizacije Knjižnica grada Zagreba *Digitalizirana zagrebačka baština* <http://kgzdz.arhivpro.hr/>. Na taj način omogućen je mrežni pristup odabranim jedinicama građe.

---

¹² Hrvatski jezik u Hrvatskom saboru = The Croatian language in the Croatian parliament / [Vlatko Pavletić, Nikša Stančić, Milan Moguš]. Zagreb : Narodne novine : Dom i svijet, 1997.

Sustavno i osmišljeno izdvajanju se vrijedne jedinica građe i uključuju u digitalizacijske projekte. Dosad je digitalizirano i dostupno na portalu 95 knjiga, 52 fotografije, 4 foto albuma, 32 razglednice i dopisnice te 21 jedinica sitnoga tiska. Prigodno se pripremaju i virtualne izložbe, koje tekstem i slikom na pristupačan način približavaju javnosti neku temu ili osobu značajnu za kulturnu povijest Zagreba, a omogućavaju i ulaz na portal Digitalizirane zagrebačke baštine poveznicama na izabrane jedinice građe. Tako je dosad postavljena izložba o Stjepanu Miletiću https://issuu.com/knjinicegradzagreba/docs/stjepan_miletic_virtualna_izlozba, dvije izložbe o Antunu Gustavu Matošu https://issuu.com/knjinicegradzagreba/docs/antun_gustav_matos_virtualna_2014, i https://issuu.com/knjinicegradzagreba/docs/antun_gustav_matos_virtualna a posebno treba istaknuti izložbu *Zagreb na pragu modernog doba* http://kgzdz.arhivpro.hr/moderno_doba/, koja je nastala na temelju građe digitalizirane u okviru projekta *Digitalizirana zagrebačka baština*, a koja prikazuje razvitak glavnoga hrvatskog grada od šezdesetih godina 19. stoljeća do početka 20. stoljeća.

Odabrani primjerci

Knjige

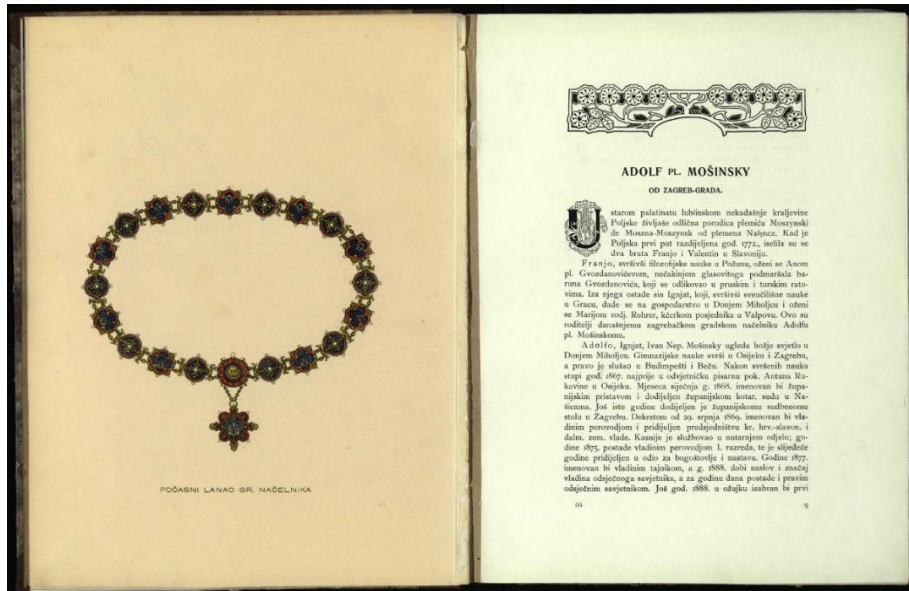
Slob. i kr. zem. glavni grad Zagreb : od godine 1892. do godine 1902 : sastavljeno po službenim podacima : s 6 portaita, 8 svjetlotisaka, 11 slika i 2 chromoslike

Zagreb : Nakladom tiskare C. Albrechta (Jos. Wittaseka), [1902?]

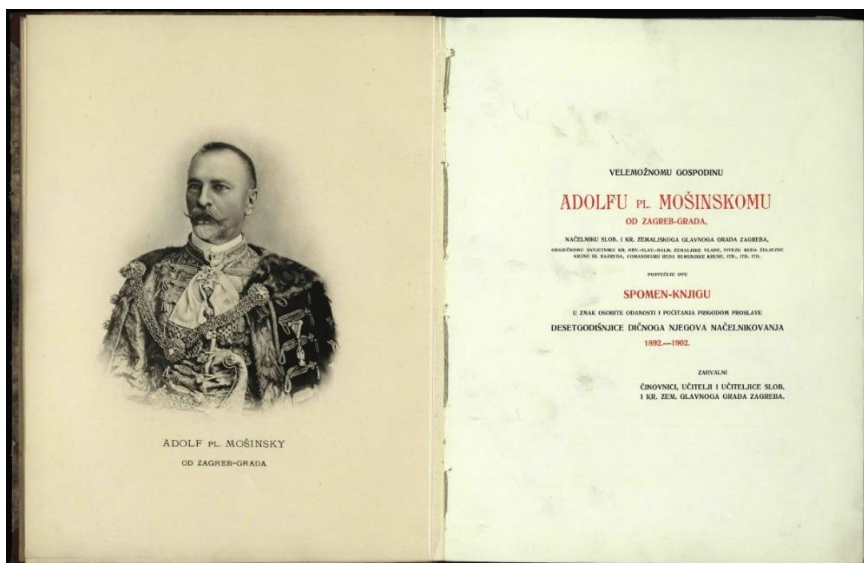
83 str., [14] listova s tablama : ilustr. ; 30 cm

Slika 4.

Slika 5.

Slika 6.

Kazališni almanak

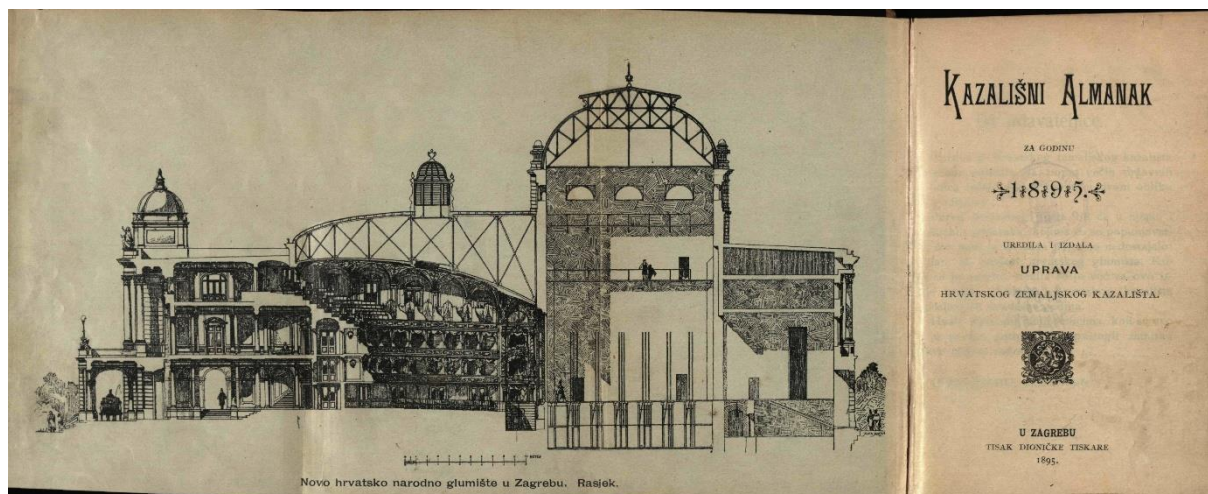
Zagreb : Uprava hrvatskog zemaljskog kazališta, 1895.

Tiskara : Tisak Dioničke tiskare

15 cm

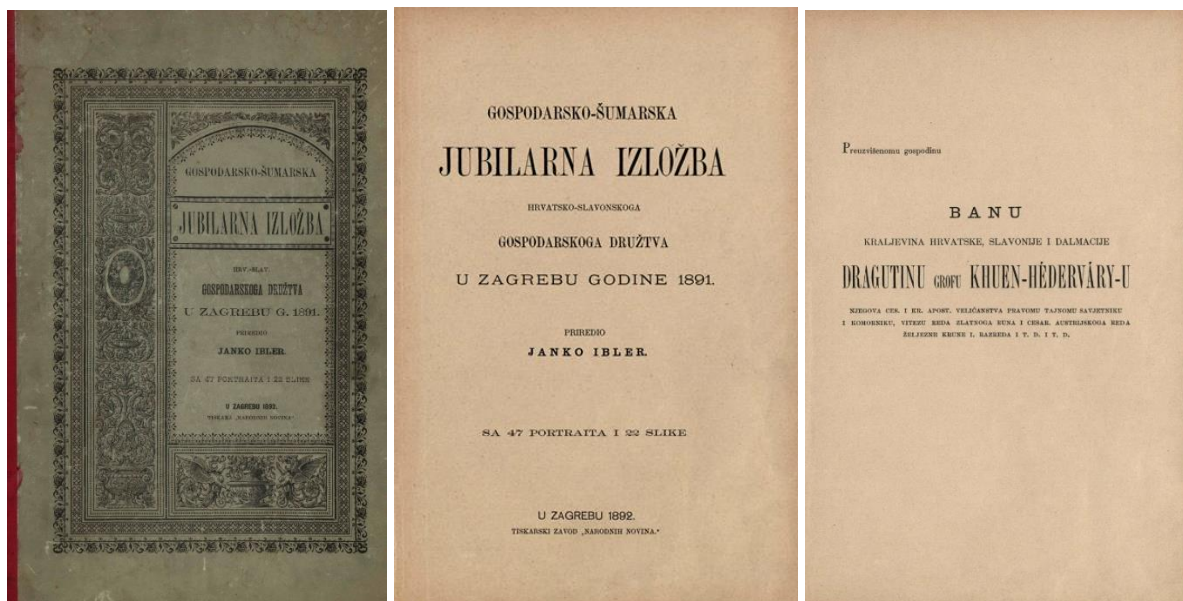
izlazi godišnje, nastavlja se kao Kazališni godišnjak : za godinu ... (Zagreb. 1896-[19--?])

[Serijska publikacija]

Slika 7. Kazališni almanak

Gospodarsko-šumarska jubilarna izložba hrvatsko-slavonskoga gospodarskoga društva u Zagrebu godine 1891. : sa 47 portraita i 22 slike / priredio Janko Ibler

U Zagrebu : Tiskarski zavod "Narodnih novina", 1892.

Slika 8. Gospodarsko-šumarska jubilarna izložba

Foto-albumi

Krapek, Hinko. Jubilarna gospodarska šumarska izložba u Zagrebu : 1891.

Karlovac ; Maribor : [s. n.], 1891

[1] foto-album, [36] fotografija ; 33x42 cm

Slika 9. Jubilarna gospodarska šumarska izložba u Zagrebu

Standl, Ivan. Jubilarna gospodarsko-šumarska izložba u Zagrebu : 1891.

Zagreb : vlast. nakl., 1891.

1 album (21 fotografija) ; 26x34 cm

Slika 10. Jubilarna gospodarsko-šumarska izložba u Zagrebu

Đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer odigrao je značajnu ulogu i u razvitku Zagreba, zaduživši cijelu Hrvatsku trudom oko utemeljivanja nekih od središnjih hrvatskih institucija, a osobito HAZU, u čijoj se palači i danas nalazi smještena njegova Galerija starih majstora. Đakovačko biskupsko vlastelinstvo sa svojim vinogradima, njivama i stočarstvom, nadasve šumama, bilo je jedno od najbogatijih u zemlji – đakovačka biskupija davala je Strossmayeru siguran oslonac za političko istupanje i za golemu sredstva koja je davao za kulturne potrebe. Proizvodi Strossmayerova vlastelinstva bili su izloženi i na Gospodarskoj izložbi u Zagrebu 1891. godine. Proizvodi njegova vlastelinstva bili su izloženi na Gospodarsko-šumarskoj jubilarnoj izložbi hrvatsko-slavonskoga gospodarskoga društva u Zagrebu godine 1891., a to je zabilježeno i prikazano na fotografiji u gornjem albumu:

Slika 11. Schwoiser, Ludwig. Uspomena na Zagreb. Zagreb : L. Schwoiser Pho., [1864?] 1 fotoalbum ([20] fotografija veličine 11x14 cm) ; 15x20 cm

Prvi zaokruženi fotografski prikaz Zagreba ujedno i najraniji dokument takve vrste o izgledu Zagreba u to doba. Izdan je u više primjeraka povodom Prve gospodarske izložbe u Zagrebu 1864. godine.

Slika 12. Uspomena na Zagreb

Zaključak

Zagrabiensia, knjižnična zbirka smještena unutar zagrebačke Gradske knjižnice, svoje matične ustanove, usklađena je u najvećoj mogućoj mjeri sa zakonskim okvirom koji regulira utemeljivanje i djelovanje knjižnica u Hrvatskoj: Zakonom o knjižnicama (NN 105/97, NN 5/98, NN 104/00) i Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (NN 58/99). Međutim, kad bismo se u potpunosti pridržavali Zakona, u zbirku bi se trebala uvrštavati sva građa koja je tiskana na području grada Zagreba ili ju je objavio neki zagrebački nakladnik. Zbog prevelike količine takve građe, taj okvir zbirka ne može ispuniti pa je internim dogovorom propisano prema kojim kriterijima se uvrštava građa u Zagrabiensiu.

No i u ovome obliku, ona predstavlja nosivu zbirku Gradske knjižnice i nezaobilazno je mjesto kako za istraživanje zagrebačke povijesti i kulturnoga identiteta, tako i za njegovo oblikovanje, ali i za postavljanje putokaza za primjenu novih digitalnih tehnologija u prezentiranju baštine.

Literatura:

Bodiš, Maja; Dubravka Petek. Povelje zagrebačkih građanskih društava u zbirci *Zagrabiensia* // Seminar Arhivi, knjižnice, muzeji (18 ; 24 ; Rovinj). Globalno i lokalno, lokalno i globalno - GLOBAL : teorijske postavke, razine opisa, istraživanja, standardi, smjernice, dobra praksa, projekti, programi / [18. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture, Rovinj, 26-28. studenoga 2014.] ; gošće urednice Drahomira Cupar i Alisa Martek Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture, 2014, 18 / ur. Gavranović, Drahomira, Martek, Alisa. Zagreb : Hrvatsko arhivističko društvo, 2015., Str. 61 - 88.

Dakić, Slavko. *Zavičaj i amen*. Zagreb : Horetzky, 1994.

Deželić, Đuro; Dora Sečić; Milovan Petković. Dr. Velimir Deželić stariji (1864.-1941.), Zagreb : Družba "Braća hrvatskoga zmaja", 2002., str. 144-146.

Izješće gradskoga poglavarstva o sveopćoj upravi slobodnoga i kralj. glavnoga grada Zagreba : Zagreb godine 1907. U Zagrebu : Knjigotiskara i litografija C. Albrechta (Maravić i Dečak), 1908., str. 17-18.

Hrvatski jezik u Hrvatskom saboru = The Croatian language in the Croatian parliament / [Vlatko Pavletić, Nikša Stančić, Milan Moguš]. Zagreb : Narodne novine : Dom i svijet, 1997.

Izješće Gradskoga poglavarstva o sveopćoj upravi slobodnoga i kralj. glavnoga grada Zagreba : Zagreb godine 1912. Zagreb Dionička tiskara u Zagrebu, 1913. Str. 108

Petković, Milovan. Emilij Laszowski Szeliga 1868.-1949., Zagreb : Družba "Braća hrvatskoga zmaja" , 2000., str. 126-144.

Polanski, Diana. *Zavičajne zbirke u Hrvatskoj s osvrtom na najveću zavičajnu zbirku Zagrabiensia* : diplomski rad, Zagreb, 1994.

Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (NN 58/99)

Stilinović, Milica. *Knjižnica Muzeja grada Zagreba*. // *Iz starog i novog Zagreba* / [urednici Franjo Buntak... et al.] Zagreb : Muzej grada Zagreba, 1957. Str. 69

Širola, Stjepan. Družba "Braće hrv. Zmaja" : godišnji prikaz : čitan u glavnoj skupštini dne 29. travnja 1908. Zagreb : Družba Braće hrv. Zmaja, 1908., str. 24-26.

Širola, Stjepan. *Naš kulturni rad : (1908.-1909.) : Godišnji prikazi "Braće Hrvatskoga Zmaja"*, Zagreb : Družba Braće hrv. Zmaja, 1910., str. 8-9.

Vuković-Mottl, Srna. *Zavičajna zbirka*. // *Upute za poslovanje narodnih knjižnica* / uredila Aleksandra Malnar ; <autorice priloga Nada Gomerčić ... et al.> . Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 1996.

Zakon o knjižnicama (NN 105/97, NN 5/98, NN 104/00)

Zapisnici skupština zastupstva slobodnoga i kralj. Glavnoga grada Zagreba držanih u godini 1907. Zagreb : Tiskarski i litografski zavod C. Albrechta (Maravić i Dečak), 1907. Str. 47 i Izvješće gradskoga poglavarstva o sveopćoj upravi slobodnoga i kralj. glavnoga grada Zagreba : Zagreb godine 1907. U Zagrebu : Knjigotiskara i litografija C. Albrechta (Maravić i Dečak), 1908., str. 17-18.